

ذهن‌هایی که کرونا برایشان عادی شده

اگرچه به دنبال شیوع کروناویروس در دنیا مردم زیر بار فشار روانی به زندگی‌شان ادامه دادند و مسائل بهداشتی را جدی گرفتند؛

اگرچه به دنبال شیوع کروناویروس در دنیا مردم زیر بار فشار روانی به زندگی‌شان ادامه دادند و مسائل بهداشتی را جدی گرفتند؛ اما اکنون به نظر می‌رسد که با گذشت چند ماه از شیوع آن، حضور این ویروس مرموز برای مردم عادی شده و نگاهی گذرا بر رفتار برخی افراد نشان از بی‌توجهی‌ها نسبت به مسائل بهداشتی و رعایت پروتکل‌های بهداشتی دارد؛ به طوریکه یک روانشناس اجتماعی علت این موضوع را ناشی از برجستگی ادراکی، آشنازدگی و وجود پارازیت‌های فرهنگی و محیطی عنوان می‌کند.

علیرضا شریفی یزدی در گفت‌وگو با ایسنا، با بیان اینکه طی چهار ماه اخیر شاهد افزایش اختلالات روانی و کاهش سلامت روان جامعه بوده ایم، گفت: ویروس کرونا به طور مستقیم و غیرمستقیم سلامت روان جامعه را تحت تأثیر قرار داده است؛ فشارهای روانی مستقیم ویروس کرونا ناشی از اضطراب ایجاد شده از این بیماری است، چراکه به دنبال اخبار منتشر شده درباره ویروس کووید-۱۹ بسیاری افراد دچار اضطراب شدند که خود یا عزیزانشان دچار بیماری شدند و به خوبی این اضطراب در مردم مشاهده می‌شود. در واقع سطح اضطراب بر اساس مطالعات انجام شده در سطح ملی و بین‌المللی به ویژه در کشورهای ایتالیا، چین، آمریکا و سوئد به شدت افزایش یافته است.

وی افزود: از سوی دیگر اعمال قرنطینه‌ها نیز موجب اضطراب مردم و تحت تأثیر قرار گرفتن سلامت روان آنها شده است، زیرا به دنبال قرنطینه‌ها افراد از زندگی عادی خود دور و ارتباط فیزیکی‌شان با یکدیگر قطع شد. در این میان مقوله افسردگی به ویژه در افرادی که قرنطینه را به شکل دقیق‌تری انجام می‌دهند نیز به چشم می‌خورد.

این روانشناس اجتماعی در ادامه به فشارهای روانی مستقیم ناشی از این ویروس اشاره کرد و گفت: موضوع تأمین معیشت یکی از عوامل بروز فشارهای روانی ناشی از کروناست؛ افرادی که دچار مشکلات اقتصادی هستند و یا نتوانسته‌اند در دوره‌ای درآمد خوبی کسب کنند (به ویژه روز مزد بگیران) در این شرایط از آینده و تأمین نیازهای خانواده اضطراب دارند.

شریفی یزدی وسواس را نیز یکی دیگر از عوارض شیوع کروناویروس بر روان افراد عنوان و تصریح کرد: برخی از افراد به دلیل توصیه‌های بهداشتی درباره شستشو و ضدعفونی کردن سطوح و دست‌ها دچار وسواس شده و به طور وسواس گونه‌ای این کارها را انجام می‌دهند. افزایش اختلافات خانوادگی به دنبال قرنطینه‌ها نیز به نوعی روح و روان خانواده‌ها را فرسوده کرده، چراکه اعضای خانواده‌ها برای مدت زمان طولانی با یکدیگر در ارتباط بوده‌اند، این موضوع موجب افزایش سطح اصطکاک ارتباطی‌شان با یکدیگر شده است که به دنبال آن موجب افزایش درگیری‌ها، خشم و پرخاشگری و کاهش امنیت و اعتماد به نفس افراد شده است.

این روانشناس اجتماعی در ادامه و در پاسخ به سوالی درباره علت بی‌توجهی مردم نسبت به رعایت مسائل بهداشتی اینطور توضیح داد: در روزهای اولیه شیوع ویروس کووید-۱۹ مردم دچار برجستگی ادراکی شده بودند؛ به عبارتی دیگر به دلیل اینکه افراد شناختی از این ویروس نداشتند، وحشت‌سنگینی بر مردم ایجاد شد. از سویی دیگر رسانه‌ها هم به طور مرتب درباره این ویروس گزارش می‌دادند و بحث می‌کردند و به نوعی توجه همگانی نسبت به این موضوع وجود داشت و همین باعث شد که تمامی دستورالعمل‌ها برای اکثریت مردم مهم باشد، اما با این امید که طی یک الی دو ماه این ویروس از بین می‌رود.

وی ادامه داد: اما پس از مدتی مردم متوجه شدند که قرار است ماه‌ها با این موضوع دست و پنجه نرم کنند، پس به مرور ذهن‌ها دچار آشنازدگی شد و بعد از آن که دولت هم اعلام کرد مردم باید بر سر کارهایشان برگردند، مردم اینطور احساس کردند که دیگر وضعیت آرام شده است.

شریفی یزدی علت دیگر بی‌توجهی مردم نسبت به مسائل بهداشتی را مسئله اقتصادی مطرح کرد و گفت: فارغ از توصیه‌های بهداشتی مانند خارج نشدن از خانه و رعایت فاصله اجتماعی، موضوع دیگری که باید مورد توجه قرار گیرد، بحث استفاده از اقلام بهداشتی مانند ماسک و مواد ضدعفونی‌کننده است؛ می‌دانیم که این اقلام نسبت به درآمد

بخش وسیعی از جامعه گران شده و بسیاری از مردم امکان اینکه ماسک تهیه کنند و بعد از استفاده چندساعته، آن را دور بیندازند و دوباره از ماسک دیگری استفاده کنند را ندارند؛ شاید قرار باشد این اقلام را ماهیانه چند صد هزار تومان خریداری کنند و طبیعتاً خانواده‌هایی با درآمد یک میلیونی، دو میلیونی و سه میلیونی از پس آن بر نمی آیند، لذا بخشی از این موضوع ناشی از ناآگاهی مردم نیست.

شریفی یزدی علت رعایت نکردن مسائل بهداشتی توسط برخی افراد را از بعد اجتماعی و فرهنگی نیز بررسی کرد و افزود: از نظر فرهنگی مردم ما بیش از اینکه ساختار و نظام پزشکی را باور داشته باشند، هنوز به طریق سنتی عمل می کنند؛ زمانی که فردی روغن بنفشه برای درمان این بیماری تجویز می کند یا فرد دیگری می گوید واکسن دروغ است، اگرچه در این زمینه مسئله سلامت در میان است.

شریفی یزدی در ادامه با اشاره به قاعده آشنازدگی بیان کرد: باوجود اقدامات و تمهیدات در نظر گرفته شده در بحث تصادفات، به طور متوسط سالیانه ۱۸ هزار نفر جان خود را از دست می دهند و جزء کشورهایی با رتبه های اولیه در زمینه میزان خسارت و قربانی جاده ای قرار داریم، با وجود این آمارها مردم چندان این دغدغه را ندارند که ممکن است خودشان یکی از این قربانی ها باشند. همین قاعده درباره کرونا نیز وجود دارد، به طوریکه بعد از کشته شدن تعداد زیادی از افراد به دلیل کرونا، ذهن ها آشنازده شده و آن برجستگی ادراکی وجود ندارد. در این میان موفقیت سیستم بهداشت و درمان نیز بی تاثیر نبوده است و با تمهیدات اندیشیده که تعداد زیادی از مبتلایان به کرونا بهبود یافته اند، مردم ترس سابق را از کرونا ندارند، به همین دلیل نسبت به آن توجه نمی کنند.

این روانشناس در ادامه برای افزایش توجه مردم نسبت به رعایت مسائل بهداشتی و گفت: اولین اقدام این است که پارازیت های فرهنگی و محیطی حذف شود و دولت به طور قاطع اعلام کند که هیچ مقام مسئولی در هیچ جایی خارج از پروتکل ها و دستورالعمل های وزارت بهداشت و ستاد ملی مبارزه با کرونا حق اظهار نظر حاشیه ای درباره این ویروس را ندارد. قوه قضائیه نیز به طور جدی در این کار همکاری کند و به عنوان جرم بزرگی به آن نگاه شود، زیرا این موضوع به سلامت مردم وابسته است.

وی در ادامه به فعالیت رسانه ها اشاره کرد و یادآور شد: رسانه ها در روزهای اولیه به طور کامل در این زمینه فعالیت داشتند، این درحالیست که اکنون اکثر رسانه ها درباره مسائل روزمره و عادی گزارش دهی می کنند و چندان روی مقوله کرونا مانور نمی دهند. از سوی دیگر مشاهده می شود که مشاغل و فضاهایی مانند رستوران ها و تالارها درحال بازگشایی است که ضرورتی ندارد. همچنین باید در نقاطی با وضعیت قرمز محدودیت ها اعمال شود.